

VUODEN 2024 TALOUSARVIO, TOIMINTASUUNNITELMA JA TALOUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2025–2027

Yleistä

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi vuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös kolmea tai useampaa vuotta koskeva taloussuunnitelma, jonka ensimmäinen vuosi on talousarviovuosi.

Kunnan taloussuunnittelussa toiminnalla ja taloudella on kiinteä yhteys. Talousarviossa ja -suunnitelmassa osoitetaan riittävät voimavarat asetettujen tavoitteiden toteuttamiseksi sekä se, miten toiminta ja investoinnit rahoitetaan. Suunnitelmien on oltava realistisia, kunnan talouden tasapaino on suunnitelmakaudella voitava säilyttää tai saavuttaa.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa:

- asetetaan palvelutoimintaa ja investointihankkeita koskevat tavoitteet
- budjetoidaan menoja ja tuloja koskevat arviot tehtäville ja hankkeille
- osoitetaan miten varsinainen toiminta ja investoinnit rahoitetaan

Kuntastrategia

Talousarvion ja taloussuunnitelman valmistelun lähtökohtana tulee olla kuntastrategia. Nakkilan kuntastrategia on hyväksytty valtuustossa 11.6.2018 ja sen visio on Nakkila – Paras paikka yhdistää perhe- ja työelämä. Strategiaan on rajattu seuraavat painopisteet:

- 1) Ketterä rakentaminen sekä asumisen ja liikkumisen helppous
- 2) Järjestöjen ja yhdistysten toimintaedellytysten tukeminen ja kehittäminen
- 3) Arantilan puisto ja sen jokiseutu kohtauspaikkana
- 4) Perheiden ja työyhteisöjen hyvinvointi sekä yhteistyö

Painopisteille on lisäksi laadittu tavoitteet seuraavasti:

- 1) Yritysten ja perheiden muuttovoitto
- 2) Jokaiselle harrastus, eniten harrastustoimintaa Suomessa
- 3) Tunnettu matkailukohde Satakunnassa
- 4) Yhteisöllisyys ja yhteistyö yli rajojen

Kuntastrategia ja sen painopisteet sekä tavoitteet tulee näkyä talousarviossa ja taloussuunnitelmassa. Toiminnallisia tavoitteita asetettaessa tulee huomioida kuntastrategian visio, painopisteet sekä tavoitteet.

Vuoden 2024 talousarvion valmistelun lähtökohdat

Taloussuunnittelussa pyritään Nakkilan kunnassa pitkäjänteiseen suunnitteluun, jossa ei tarkastella vain yksittäistä vuotta. Keskeisin menokohde kunnassa on opetus, jonka rakenteita on pystyttävä sopeuttamaan palvelutarpeen vähenemiseen.

Talousarviovalmistelussa tulee erityisesti pyrkiä esittämään vähintään taloussuunnitelman aikavälillä vaikuttavia tehostamisratkaisuja.

Elokuun 2023 tietojen perusteella verotulot vuodelle 2024 olisivat 11,3 miljoonaa euroa ja valtionosuudet 1,27 miljoonaa euroa. Talousarvio vuodelle 2024 jäisi vuoden 2023 arvioiden näkökulmasta alijäämäiseksi. Tilanteessa ei ole syytä pääsääntöisesti käyttää menojen kasvun prosenttilukuja. Pakolliset kasvukehitykset, kuten palkkojen nousu, voidaan kuitenkin huomioida valmistelussa. Mikäli menoluokkakohtaisia prosenttinosuja käytetään, ne on aihetta laskea ensisijaisesti vuoden 2023 toteutumatilanteen pohjalta.

Valmistelussa on kiinnitettävä huomioita mielekkäiden tulosaluekokonaisuuksien esittämiseen talousarvioon. Esimerkiksi peruskoulut -tulosalue on toiminnallisesti tarpeettoman laaja ja jotkin tulosalueet puolestaan merkitykseltään sellaisia, ettei niiden käsittely tulosalueina ole erityisen mielekästä. Tulosalueiden johtajien asemaa tultaneen selkeyttämään hallintosääntöä uudistettaessa, joten erityistä huomioita on kiinnitettävä siihen, että tulosalueen kohdalla ilmaistaan tulosalueen johtaja.

Uusi virka- ja työehtosopimukset on solmittu kaudelle 2022-2025. Sopimuksen mukaisen palkkatason muutos vuodelle 2024 on 3,11 %.

Taloushallinto on toimittanut talousarvion tekniseksi pohjaksi raamilaskelman, joka on laskettu käyttäen pohjana vuoden 2023 käyttösuunnitelmaa. **Raamiin on jo korotettu palkkamäärärahat 3,5 %:lla.**

Raamissa ei ole huomioitu vuoden 2023 talousarviomuutoksia, joten mikäli huhtikuun ja tulevilla elokuun muutoksilla on vaikutusta vuoden 2024 talousarvioon, on ne otettava huomioon laadinnassa.

Kaikki sivukulut lasketetaan taloustiimin toimesta vasta valiokuntien esitysten jälkeen.

Talousarvioesitykseen on myös sisällytettävä henkilöstösuunnitelma, jossa näkyy nykyinen vakituinen henkilöstö (talousarvio 2023) sekä talousarviovuoden 2024 sekä suunnittelukauden henkilöstö vuosille 2025–2027. Valiokuntien tulee käsitellä henkilöstösuunnitelma yhdessä talousarvioehdotuksen kanssa. Teamisissa TA-kirjassa olevaan henkilöstösuunnitelmaosioon toimialat päivittävät henkilöstömääränsä vuosille 2024 – 2027.

Toimialojen talousarvioesitykseen on liitettävä lyhyt yhteenveto toiminnallisista muutoksista ja niiden kustannusvaikutus tulosalueittain liitteen mukaisesti. **Yhteenveto täytetään teamsissa TA & TP-tiimissä.** Mikäli toimiala muuttaa tulosaluekohtaista jakoa, on yhteenveto päivitettävä muutoksen mukaisesti.

Talousarvio ja taloussuunnitelmaesitys sekä yhteenveto on oltava syötettynä Premiumissa ja valmiina teamsissa 20.10.2023 mennessä.

Investoinnit

Investointiraami esitetään siten, että hankkeet huomioidaan valiokuntien esittämän ja teknisen valiokunnan valmisteleman investointiohjelman mukaisesti. Toimialojen on esitettävä investointilomakkeella hankkeen kokonaiskustannukset sekä ilmoitettava ao. sarakkeessa hankkeen kustannuspaikka.

On huomioitava, että investointimenoihin ei kirjata eikä budjetoida käyttötalouteen kuuluvia menoja, esim. investointihankkeisiin liittyviä luottamustoimipalkkioita, tarjoilukustannuksia.

Määrärahat enintään 11 000 euron arvoisen irtaimen omaisuuden hankintaan merkitään käyttötalousosaan. Yli 11 000 euron arvoinen irtaimiston hankinta kirjataan investointiosaan, josta tehdään kirjanpidossa suunnitelman mukaiset poistot.

Vuosien 2024–2027 investointisuunnitelma on alustava arvio, eikä se ole sitova.

Kaikki investointiesitykset toimitetaan teknisen valiokunnan toimialalle.

Toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut

Toiminnalliset tavoitteet tulee määritellä tulosaluetasoisesti lyhyesti ja selkeästi. Toiminnalliset tavoitteet tulee laatia siten, että ne perustuvat kuntastrategiaan. Toiminnallisten tavoitteiden asettamiseen tulee kiinnittää huomiota vuoden 2024 talousarviossa. Toiminnalliseksi tavoitteeksi ei voi määritellä palvelun perustasoa tai -tehtävää.

Talouden tasapainottaminen huomioiden talousarviossa on esitettävä talouden tasapainottamiseksi tehtävät toiminnalliset muutokset sekä niiden vaikutus kunnan talouteen talousarvio- ja suunnitelmavuosien osalta. Toiminnallisten muutosten on oltava realistisia ja niiden taloudellisten vaikutusten todennettavissa.

Tunnuslukuja laskettaessa käytetään Nakkilan kunnan asukaslukuna 5 043.

Vuoden 2024 talousarvioesityksessä huomioitavat käytännön seikat:

Talousarvioehdotusten valmistelijat syöttävät toimialojen **ulkoiset** käyttösuunnitelmat suoraan Premium-järjestelmään. Taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet sekä yhteenveto toiminnallisista muutoksista syötetään teamsiin (tiimi TA & TP / TA 2024 ja yhteenveto toiminnallisista muutoksista 2024).

Jos vakituisen henkilöstön määrään tulee muutoksia, niin ilmoittakaa niistä erikseen henkilöstö- ja talousasiainsihteeri Anna-Maria Plaamille. Toimialat huolehtivat itse palkkamäärärahojen riittävydestä.

Työterveyshuollon kustannukset budjetoidaan toimialoittain omille kustannuspaikoille, paitsi:

- ruokahuolto kaikki kustannukset kustannuspaikalle 2701 / hallinto
- puhtaushuolto kaikki kustannukset kustannuspaikalle 7571 /yhteiset menot
- kiinteistönhoito kaikki kustannukset kustannuspaikalle 7530 / tilapalveluyksikkö
- peruskoulut ja sivistystoimen hankkeet kaikki kustannukset kustannuspaikalle 6220 / yhteiset

Työterveyshuollon budjetoinnissa käytetään tammi-toukokuun 2023 toteumaa.

Tunnuslukuja arvioitaessa on huomioitava, että käytetään joko sisäistä ja ulkoista raporttia tai pelkästään ulkoista raporttia. Raportointitapa on merkittävä talousarviokirjaan.

Talousarvio laaditaan ulkoasultaan yhtenäiseksi ja se kootaan keskitetysti taloushallinnossa. Talousarviokirjan fontti, sen koot ja muotoilu sekä taulukot laaditaan yhtenäisiksi ja niiden ulkoasua ei sovi muuttaa. Erikoismuotoilut tehdään taloushallinnossa.

Sisäisen valvonnan ohjeen mukaisesti valtuuston päätöksen jälkeen tammikuussa kunnanhallitus pyytää valiokunnilta käyttösuunnitelmien vahvistamista.

Lisätietoja talousarvioraamin perusteista antavat vs. hallintojohtaja Johanna Syysemäki, talous ja laskentasihteeri Tuula Unkuri ja henkilöstö- ja talousasiainsihteeri Anna-Maria Plaami.

Nakkilan kunnanhallitus